

Preek over 2 Koningen 2:11 en Handelingen 1:9 – Hemelvaartsdag 2014

Liturgie:

Votum en groet

Zingen: Ps. 47:1,3

Gebed

Eerste schriftlezing: 2 Koningen 2:1-18

Zingen: Ps. 68:7,8

Tweede schriftlezing: Handelingen 1:1-14

Zingen: Lb. 234:1,2

Tekst: 2 Koningen 2:11 en Handelingen 1:9

Preek

Zingen: Lb. 228:1,2,3,4,5,6

Gebed

Collecte

Zingen: Gez. 101:1,2,3,4,5

Zegen

Gehouden te: Baflo, 29-05-14 (9.30 u.)

Preek

Thema: Opneming of hemelvaart – Jezus vergeleken met Elia.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jong en oud,

1. Verhalen over opneming

Lucas schrijft zijn beide boeken waarschijnlijk voor christenen uit het Grieks-Romeinse milieu. Theofilus was één van hen. Kennelijk een hooggeplaatst persoon, die zoekt naar de betrouwbaarheid van de gebeurtenissen rond Jezus Christus. Als deze christenen in Rome of omgeving leefden – wat waarschijnlijk is – dan kenden zij vast wel de verhalen over grote leiders, die in de hemel en de godenwereld zijn opgenomen.

Het bekendste verhaal was dat van Romulus, de stichter van Rome. Zijn geheimzinnige verdwijning werd door het volk als een opname in de wereld van de goden beschouwd. Een duidelijke vergoddelijking. Een vorm van volksgeloof, waar ook de grote Romeinse schrijvers het over hebben.

Opname in de hemel van grote leiders – koningen en keizers – heeft een belangrijke plaats in het denken van de Romeinen.¹

In die denkomgeving begint Lucas zijn tweede boek met het betrouwbare verhaal van de hemelvaart van Jezus Christus, zijn opneming in de hemel. Echt gebeurd voor het oog van groep getuigen. Leerlingen van Jezus, die het echt gezien hebben. Het is dus meer dan een volksverhaal of legende, zoals dat van Romulus en anderen. Lucas' verhaal laat zien, dat Jezus Christus, aan wie God alle macht heeft gegeven in hemel en op aarde, een geduchte concurrent wordt van de Romeinse keizers. Zij claimden goddelijke eer. Aan hen werd goddelijke macht toegedicht voor of na hun dood.

Jezus' hemelvaart is dus per definitie confronterend met de grootmachten van de wereld. In het laatste gedeelte van het boek Handelingen wordt die confrontatie concreet. Wie heeft de macht in de wereld? Dat is de centrale vraag, die op hemelvaartsdag actueel blijft. Ook in 2014.

Zouden de eerste leerlingen van Jezus, die in het Joodse land woonden – de apostelen zeg maar – die verhalen uit Rome ook gekend hebben? Misschien later, toen ze het evangelie in de Grieks-Romeinse cultuur en steden brachten en daar mensen tot geloof in Jezus kwamen.

Hadden ze dan ander vergelijkingsmateriaal? Kenden ze andere verhalen over mensen, die in de hemel opgenomen zijn zonder te sterven?

Dat wel. In de Tenach, ons Oude Testament, kwamen ze Henoch tegen, van wie verteld wordt dat God hem weggenomen heeft. En de profeet Elia, die in een vurige wagen naar de hemel gebracht werd onder het oog van Elisa.

Misschien kun je zeggen dat de opneming van Jezus in de hemel van te voren is afgebeeld en verkondigd in de hemelvaart van Elia. Op een bepaalde manier dan.

---

¹ Informatie ontleend aan Dr. John van Eck, *Handelingen, De wereld in geding*, Kampen, 2003, p. 35 vv.

Ik wil vanmorgen de vergelijking maken tussen Jezus' opneming en Elia's hemelvaart. Mij vielen bij het lezen de overeenkomsten op, maar ook de verschillen.

Zullen we gaan kijken?

Zien blijkt namelijk heel belangrijk bij beide gebeurtenissen. De rol van de ooggetuigen. "... *terwijl zij het zagen* ..." Benadrukt Lucas in zijn vertelling van Jezus' opneming. En in 2 Koningen 2 mag Elisa zien hoe zijn leermeester Elia in een storm naar de hemel vaart met een hemels voertuig.

Vandaar het thema:

Opneming of hemelvaart – Jezus vergeleken met Elia

2. Reis naar boven

Laten we maar beginnen, gemeente, bij de nadrukkelijke aankondiging van Elia's laatste reis.

"De tijd was niet ver meer dat de HEER Elia in een stormwind in de hemel zou opnemen." (2 Kon. 2:1)

Met één krachtige pennenstreek wordt daar neergezet, waar het in dit bijbelgedeelte om gaat. De HEER gaat de profeet Elia in een stormwind in de hemel opnemen. Kent de bijbelschrijver de gebeurtenis, die hij wil vertellen en schrijft hij dit neer als een soort titel boven zijn verhaal? Of weet Elia van te voren wat er met hem gaat gebeuren? Heeft de HEER het hem gezegd en gaat hij daarom met Elisa op weg? Het laatste is het geval. Elia weet het, Elisa weet het en de mensen uit de profetenschool in Betel en in Jericho weten het ook.

De Heer geeft traject voor traject de opdracht voor de tocht van Elia. Vanuit Gilgal zendt God Elia naar Betel, vandaar naar Jericho, vandaar naar de Jordaan en vandaar de grens van het beloofde land over. Naar dezelfde streek waar vroeger Mozes afscheid heeft genomen van het volk en van het beloofde land. Het gebied over de Jordaan.

Elia reist met zijn leerling naar buiten het land. Zeg maar, naar de afslag waar Israël vroeger het beloofde land binnen ging na veertig jaar woestijntocht. En zijn reis wordt een tocht van Gilgal naar boven.

Jezus reist later, veertig dagen na zijn opstanding, met zijn leerlingen de stad Jeruzalem uit. Naar de afslag Betanië. Van de andere kant bekeken is dat de afslag naar Jeruzalem. De afslag waar Jezus zijn intocht naar Jeruzalem was begonnen. En zijn reis wordt een tocht van Jeruzalem naar boven.

We zien de parallellen. We zien ook de verschillen. Maar er zit lijn in en voortgang.

Elisa blijkt heel vasthoudend te zijn. Hij wil er per se bij zijn, als zijn leermeester Elia zal worden weggenomen. Dat is meer dan een onbehoorlijke portie nieuwsgierigheid. Dat heeft te maken met trouw en met de bereidheid om de fakkel van het woord van Elia over te nemen. Misschien mag je het ook wel roepingsbesef noemen. Elisa weet wat zijn taak wordt. Hij wil daarom zo lang mogelijk bij Elia blijven en alles van hem horen en meemaken.

Elisa laat zich niet wegsturen. Elia zegt tot drie keer toe: *"Blijf jij hier, de HEER wil dat ik naar Betel ga. Naar Jericho, naar de Jordaan."*

Nadrukkelijk gaat Elisa niet op die aandrang in. Hij zweert zelfs, dat hij bij Elia zal blijven. Ook drie keer. Ook de woorden van de beide profetengroepen brengen hem niet af van zijn voornemen om mee te gaan.

"Weet u dat de HEER vandaag uw meester van u zal wegnemen?" 'Ja, ik weet het,' antwoordde hij. 'Zegt u maar niets.'" (2 Kon. 2:3 en 5)

Dat betekent niet dat Elisa het wegduwt of het wil ontkennen. Maar het is zo zeker, dat er geen discussie over mogelijk is. Het is zinloos om er over te praten en nog zinlozer om te proberen Elia tegen te houden.

De HEER heeft gesproken en heeft de opdracht gegeven en dus gaat Elia. Zoals hij dat steeds heeft gedaan. Tot in het hol van de leeuw, bij Achab en Izebel.

3. De kracht van Gods woord

Het wordt een heel ingrijpende en emotionele gebeurtenis. Voor Elisa, voor de profetenscholen, voor heel Israël.

Hoe ingrijpend, blijkt wel uit de reactie van Elisa, als hij ziet hoe het hemelse voertuig scheiding maakt tussen Elia en hem en zijn leermeester mee voert naar de hemel.

"Vader, vader! Strijdwagen en ruitery van Israël!" (2 Kon. 2:12^a)

Elia betekende met zijn profetische woord voor Israël evenveel als een compleet leger met wagens en ruiters, met de modernste wapens die er op dat moment zijn. Als Elia vertrekt, betekent dat voor Israël een gevoelig verlies. Neemt de HEER dan het profetische woord weer mee terug naar de hemel?

Zo kan het lijken. Elia betekent als profeet met het woord van God voor Israël meer dan het sterkste leger. Want het woord van God is het allermachtigste wapen in de wereld. Gods woord kan doden als een tweesnijdend scherp zwaard. Het kan ook levend maken als de adem van God die over de aarde en over mensen blaast.

Elisa voelt – denk ik – van te voren wel aan wat de laatste reis van Elia zal brengen en wat voor impact het zal hebben op hem en het volk van God. De Heer gaat Elia in een stormwind in de hemel opnemen.

Elisa loopt er niet voor weg, maar wil er getuige van zijn. En hij moet dat ook van de HEER. Zo kunnen we het rustig stellen. Het woord van God drijft hem en maakt hem zo vasthoudend op dit punt.

Zo gaan die beiden dan samen op reis van Gilgal naar Betel, van Betel naar Jericho, van Jericho naar de Jordaan, door de drooggelegde Jordaan heen naar de eenzaamheid, naar de afslag naar de hemel voor Elia.

Ze gaan samen. Maar niet zwijgend. In elk geval het laatste stuk niet. Wandelend en pratend.

Waarover zullen ze het gehad hebben? Dat wordt niet verteld. Maar dat kunnen we wel raden. Vast niet over koetjes en kalfjes. Daar is de situatie te ernstig voor.

Over het naderende vertrek van Elia, kun je je voorstellen. Over de geestelijke toestand van het volk. Over de kracht van het profetische woord van de HEER. Over wat het betekent om profeet te zijn. Over wat dat met zich meebrengt.

Om het te zeggen met de woorden van Lucas in Handelingen 1:3: *"...over het Koninkrijk van God."*

Daarover sprak de Meester Jezus met zijn leerlingen ter voorbereiding op zijn aanstaande hemelvaart. Onderwijs op het laatste traject voor de afslag naar de hemel. Hij opende hun harten, zodat zij de Schriften begrepen. Voorbereiding op het

doorgeven van het woord van God aan heel de wereld, te beginnen bij Jeruzalem. Naar Judea, Samaria en tot het einde van de aarde.

Jezus doet in het groot, wat we Elia in kleiner verband zien doen: zijn opvolger en erfgenaam inpraten op de taak die hem te wachten staat.

We zien in 2 Koningen 2 de Zoon van God al de weg banen naar zijn hemelvaart als profetische werkelijkheid. En naar de uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren, wanneer al zijn leerlingen profeten worden. Jong en oud, Jood en niet-jood, slaaf en vrij man, jongen en meisje, man en vrouw, ambtsdrager en gemeentelid.

4. De geest van Elia

Ik noemde zopas Elisa opvolger en erfgenaam van Elia. Bewust. Hoezo dat? Opvolger, dat begrijpt u wel. Elia heeft in opdracht van de HEER Elisa tot profeet gezalft. Die is vanaf dat moment zijn leerling en knecht geworden. En dus de beoogde opvolger van Elia. Elia is zijn geestelijke vader.

Dat zegt Elisa ook als hij Elia naar de hemel ziet varen. "Vader, vader, wagenpark en ruitery van Israël."

Maar als opvolger is Elisa ook erfgenaam. Hij wil dat nadrukkelijk zijn. Daar vraagt hij om. We lezen:

"Terwijl ze overstaken vroeg Elia aan Elisa: 'Wat kan ik nog voor je doen voor ik van je word weggenomen? Vraag het maar.' Elisa antwoordde: 'Laat mij dubbel in uw geest delen.'" (2 Kon. 2:9)

Het gaat om dat dubbele deel van de geest van Elia, dat Elisa vraagt. Dat is beslist niet egocentrisch. Maar hij wil de eerste erfgenaam van Elia zijn, zijn eerstgeborene in geestelijke zin.

God had in de wet van Mozes bepaald, dat een dubbel deel van de nalatenschap van een vader voor diens eerstgeboren zoon is. Zie Deut. 21:17.

Elisa wil dus het eerstgeboortedeel van de geest van Elia. Waarbij hij de andere profetenzonen niet over het hoofd ziet.

Wat is die geest van Elia? De geest van de profetie, die hem zijn leven lang heeft beheerst en gestuwd. De geest die hem in staat gesteld heeft om met het woord van de HEER Achab en Izebel te weerstaan. De geest van het gebed, waardoor de hemel drie-en-een-half jaar gesloten bleef. De geest, die de Baäl en zijn dienaren grandioos te kijk zette op de Karmel.

De geest van Elia is de Heilige Geest die hem bezielt en in staat stelt om profeet te zijn in die gevaarlijke tijd.

De geest van Elia wordt ook aangeduid door de engel Gabriël aan het adres van Zacharias, de vader van Elia II, Johannes de Doper.

"... hij zal velen uit het volk van Israël tot de Heer, hun God, brengen. Als bode zal hij voor God uit gaan met de geest en de kracht van Elia om ouders met hun kinderen te verzoenen en om zondaars tot rechtvaardigheid te brengen, en zo zal hij het volk gereedmaken voor de Heer." (Lucas 1:16,17)

De geest van Elia, dat is: bezieling, ijver, inzet en hartstocht voor de God van het verbond en voor zijn woord.

Van die geest wil Elisa een dubbel deel ontvangen. En hij weet wat hij vraagt.

Daarvoor is hij lang genoeg in dienst van Elia geweest. Het is bepaald niet de keuze voor de makkelijkste weg.

Een moedige en overtuigende wens is het. Maar Elia kan de vervulling van die wens niet garanderen. Hij heeft niet de beschikking over de Geest van God. Het is aan de HEER en Elia laat het aan de HEER over.

"Je vraagt iets heel moeilijks, 'zei Elia. 'Als je ziet hoe ik van je word weggenomen, zal je wens vervuld worden, maar als je het niet ziet, gebeurt het niet.'"(2 Kon. 2:10)

Elisa wenst een dubbel deel van Elia's geest te ontvangen. Dat is hem feitelijk al toegezegd bij zijn zalving. Altijd teken van de Heilige Geest die mensen aangrijpt en bekwaam maakt voor hun taak. "Laat dat vanaf dit moment nu geëffectueerd worden. Laat het testament van mijn geestelijke vader nu opengaan, nu hij gaat vertrekken." Dat is Elisa's vraag.

5. De Geest van Christus

Op dit punt springen we weer even over naar de laatste dagen en gesprekken van de Jezus met zijn leerlingen. Vlak voor zijn opnemings. Handelingen 1. Waar gaat het dan over? Over het koninkrijk van God. En over de belofte van de Heilige Geest, dat is de Geest van Christus, die Hij aan zijn leerlingen heeft toegezegd.

"Toen hij eens bij hen was, droeg hij hun op: 'Ga niet weg uit Jeruzalem, maar blijf daar wachten tot de belofte van de Vader, waarover jullie van mij hebben gehoord, in vervulling zal gaan. Johannes doopte met water, maar binnenkort worden jullie gedoopt met de heilige Geest.'"

En even later:

"Maar wanneer de heilige Geest over jullie komt, zullen jullie kracht ontvangen en van mij getuigen in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, tot aan de uiteinden van de aarde."(Hand. 1:4,5 en 8)

Bijzonder is dit wel. Want het zijn de laatste woorden uit de mond van Jezus die Lucas noteert. En hij vervolgt:

"Toen hij dit gezegd had, werd hij voor hun ogen omhooggeheven en opgenomen in een wolk, zodat ze hem niet meer zagen."(Hand. 1:9)

Deze woorden van Jezus krijgen daardoor een enorme lading. Hiermee vertrekt de Heer. Dat is zijn testament voor zijn leerlingen, dat geschreven is en dat open gaat. En waarvan de inhoud over een paar dagen wordt uitgekeerd: de uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren.

Dan ontvangen de leerlingen een dubbel deel van de Geest van Christus. Om met het evangelie van Jezus Christus, met het profetische woord van God de wereld in te kunnen gaan.

Om de omgang met het woord van God ging het ook bij Elia en Elisa. Als Elia door de Heer naar de hemel gehaald wordt met een gouden koets van vuur, dan verdwijnt het profetische woord niet uit Israël. Ook al is Elia in de ogen van Elisa net zoveel waard als een compleet leger van Israël.

Elisa krijgt de profetenmantel van Elia toegeworpen. Daarmee krijgt het profetische woord van God een machtige doorstart in de kracht van de Heilige Geest. Zeker, er wordt een periode afgesloten: de periode Elia. Maar dat is niet einde verhaal, einde evangelie, einde woord van God.

Nog minder is dat het geval bij de opneming van Jezus Christus in de hemel. Zijn opneming betekent het einde van zijn eerste verblijf op aarde. Hij vertrekt naar de hemel, naar het regeringscentrum en het communicatiecentrum van God in de hemel. Van waaruit het woord de wereld over gestuurd wordt.

Jezus' hemelvaart is ook een profetische aangelegenheid. Het evangelie krijgt vanaf dat moment een geweldige doorstart. En een uitwaaiering, die weergaloos is. Jezus heeft het zelf gezegd.

"Jullie zullen / moeten getuigenis van mij afleggen in Jeruzalem, Judea, Samaria, ja tot aan de uiteinden van de aarde." Dat hele program zien we in principe uitgewerkt in het boek Handelingen. Het bereikt daar uiteindelijk Rome, zetel van de Romeinse keizer. Maar dat is beslist niet het eindpunt.

6. Ooggetuigen

"Jullie zullen mijn getuigen zijn," zegt Jezus tegen zijn leerlingen. Mijn ooggetuigen, want jullie hebben alles gezien en meegemaakt. Mijn optreden onder Israël, mijn kruisiging, mijn opstanding.

En de opneming van Jezus in de hemel.

"Toen hij dit gezegd had, werd hij voor hun ogen omhooggeheven en opgenomen in een wolk, zodat ze hem niet meer zagen." (Hand. 1:9)

Ziet u weer de overeenkomst met Elia's hemelvaart?

"En terwijl ze liepen te praten, werden ze plotseling uit elkaar gedreven door een wagen van vuur, met paarden van vuur ervoor, en Elia werd in een stormwind meegevoerd naar de hemel. Elisa zag het gebeuren en riep uit: 'Vader, vader! Strijdwagen en ruitery van Israël!' Toen hij Elia niet meer kon zien, scheurde hij zijn kleren." (2 Kon. 2:11,12)

Elisa mag het zien. En dat betekent meteen dat zijn wens in vervulling gaat. Dat hij een dubbel deel van Elia's geest krijgt van God. En dat constateert de profetengroep uit Jericho op hun beurt weer, als ze Elisa zien terugkomen door de opnieuw drooggelegde Jordaan. *"De geest van Elia is op Elisa neergedaald."* (2 Kon. 2:15) Op Jezus' leerlingen rust 10 dagen later de Geest van Christus, naar de belofte van de Meester zelf.

7. Hemelvoertuig

Ik wil nog één punt even noemen. Daar zit u op te wachten, denk ik. En dat is een wezenlijk verschil tussen Elia's hemelvaart en Jezus' opneming. Ik bedoel het verschil in voertuig.

"En terwijl ze liepen te praten, werden ze plotseling uit elkaar gedreven door een wagen van vuur, met paarden van vuur ervoor, en Elia werd in een stormwind meegevoerd naar de hemel." (2 Kon. 2:11)

Dat zetten we naast Lucas woorden:

"Toen hij dit gezegd had, werd hij voor hun ogen omhooggeheven en opgenomen in een wolk, zodat ze hem niet meer zagen." (Hand. 1:9)

Elia wordt opgehaald met groot ceremonieel: een hemelwagen van vuur met paarden van vuur ervoor. Een vurige gouden koets, zeg maar. Zo eert God zijn trouwe profeet. Het past ook bij wie Elia als profeet is: "Wagenpark en ruitery van Israël." Militaire termen dus.

Jezus wordt opgenomen met een ander hemelvoertuig: een wolk. Eenvoudiger voor ons idee, terwijl hij toch niet in de mist verdwijnt. Voor zijn Zoon kiest God een wolkenwagen.

Maar hoe vaak is in de Bijbel een wolk ook niet een teken van de aanwezigheid en de heerlijkheid van de HEER? Denk aan de wolkkolom in de woestijn. Daarin is de HEER zelf.

God stuurt op dat korte moment een wolk. Dan is Hij er zelf om zijn Zoon binnen te halen in zijn paleis. Nooit was de hemel zichtbaar dichter bij de aarde dan toen. Het was voor Jezus een korte reis. Hij is zo in Gods paleis.

De boodschap daarvan komt per omgaande bij monde van twee engelen:

"Galileeërs, wat staan jullie naar de hemel te kijken? Jezus, die uit jullie midden in de hemel is opgenomen, zal op dezelfde wijze terugkomen als jullie hem naar de hemel hebben zien gaan." (Hand. 1:11)

We zien hier tegelijk ook het grootste verschil onder ogen: de belofte van de terugkomst van Jezus Christus in heerlijkheid. Zoiets horen we van Elia niet, al kruist hij Jezus' pad een aantal keren tijdens diens optreden in Israël. En heeft ook Jezus als profeet gewerkt in de geest van Elia.

Jezus komt terug. Hij de Heer, Hij de Zoon van God. Dat is vast beloofd. Daar kunnen de leerlingen op rekenen. Wij ook. En in de tussentijd gaan ze aan de slag met het evangelie van Jezus Christus. In de Geest van hun Heer en Meester.

Hemelvaart, een kort moment op Jezus' reis van Jeruzalem naar boven. Het is zo voorbij, voor je er erg in hebt. Maar het garandeert de voortgang van Woord en Geest in de wereld. Gestuurd vanuit de hemel door ons Hoofd Jezus Christus.

Tijdens de zomeravondbijbelstudie afgelopen maandag spraken we over de betekenis van Jezus' hemelvaart voor ons vandaag. Het bleek nog niet zo makkelijk om dat concreet aan te duiden.

We kwamen er ook achter dat de Heidelbergse Catechismus op dit punt goede hulp biedt. Zondag 18 en 19. Wat daar staat geef ik door in een eenvoudige versie op kinderniveau. Uit 'De catechismus voor kinderen'.²

Hoor maar.

[Lezen Zondag 18 en 19 (gedeeltelijk)]

Amen.

---

² Dr. W. Verboom, *De catechismus voor kinderen*, Heerenveen, 2011, p. 21,22.